

Sygn. akt III CK 101/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Henryk Pietrkowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa D. B.

przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej "(...)" w J.

o zapłatę, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 14 października 2005 r.,
kasacji powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 9 listopada 2004 r., sygn. akt I
ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do
ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 11 marca 2004 r. i oddalił powództwo o zasądzenie kwoty 50.000 zł z odsetkami tytułem odszkodowania za szkodę wyrządzoną zachowaniem pracownika strony pozwanej, w następstwie którego powódka pozbawiona została możliwości odebrania po śmierci jej konkubenta kwoty 50.000 zł zdeponowanej u strony pozwanej.

Według dokonanych ustaleń konkubent powódki Z. P. jako członek strony pozwanej, na podstawie umowy z dnia 6 lutego 2002 r. ulokował na rachunku terminowym kwotę 88.000 zł. Na deklaracji członkowskiej wpisał, iż na wypadek jego śmierci ze zdeponowanych pieniędzy należy wypłacić powódce 50.000 zł, a resztę jego bratu. W złożonym oświadczeniu podał, że z powódką nie łączy go żaden stopień pokrewieństwa. Oświadczenie to przyjął pracownik strony pozwanej potwierdzając swoim podpisem, datą i pieczęcią. Po śmierci Z. P., która nastąpiła w dniu 18 czerwca 2002 r. strona pozwana odmówiła realizacji jego dyspozycji podnosząc, że powódka nie należy do kręgu osób uprawnionych według art. 9 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, dalej zwanej ustawą o s.k.o.k. (Dz. U. z 1996 r. Nr 1, poz.2 ze zm.).

Sąd Apelacyjny uznając powództwo za nieuzasadnione podniósł, że w dyspozycji złożonej przez Z. P. (pkt 6 deklaracji członkowskiej) zawarte jest odesłanie do art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy o s.k.o.k. oraz oświadczenie, że znane mu są postanowienia deklaracji członkowskiej, których zobowiązuje się przestrzegać. Z. P. nie mógł zatem – jak uznał Sąd Okręgowy – działać pod wpływem błędu. Sąd Apelacyjny podkreślił ponadto, że przed śmiercią Z. P. mógł złożoną dyspozycję odwołać albo zlikwidować lokatę. Nie należy zatem przesądzać, że gdyby niedopatrzanie urzędnika strony pozwanej przy wypełnianiu deklaracji, to powódka na pewno po śmierci Z. P. otrzymałaby wypłatę kwoty 50.000 zł. Z żadnego ponadto przepisu ustawy o s.k.o.k., ani żadnego dokumentu nie wynika obowiązek weryfikowania oświadczeń składanych w deklaracji członkowskiej, w tym w rubryce „dyspozycja na wypadek śmierci”, zwłaszcza, że status prawny osób objętych taką dyspozycją istotny jest nie w chwili jej składania, lecz w chwili śmierci osoby, która dokonała dyspozycji.

Kasacja powódki oparta została na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego – art. 415, 361 § 1 i 2, art. 385 § 2 i art. 6 k.c. oraz przepisów postępowania – art. 232 k.p.c. w zw. z art. 316 i 328 § 3 k.p.c., a także art. 233 § 1 k.p.c. Skarżąca wnosiła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania ewentualnie o zmianę tego wyroku i oddalenie apelacji strony pozwanej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powołane w kasacji – w ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania – zarzuty naruszenia art. 232 k.p.c. w zw. z art. 316 i 328 § 3 k.p.c., a także art. 233 § 1 k.p.c. uznać należy za uzasadnione. Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie stanowił

podstawy do ustalenia, że Z. P. zlikwidowałby lokatę pieniężną, którą przeznaczył dla powódki. Skarżąca trafnie podnosi, że obciążyła ją, co też uczyniła, jedynie obowiązek uprawdopodobnienia, że gdyby urzędnik strony pozwanej dopełnił obowiązku odebrania skutecznego oświadczenia woli Z. P., to otrzymałaby po jego śmierci wypłatę z tej lokaty. Strona pozwana nie wykazała natomiast okoliczności, a na niej w tym zakresie spoczywał ciężar dowodu, które uzasadniałyby ustalenie, że przed śmiercią Z. P. odwołałby oświadczenie o przeznaczeniu lokaty pieniężnej na rzecz powódki.

Zasadna okazała się także podstawa kasacyjna naruszenia prawa materialnego. Przepis art. 361 § 2 k.c. w części dotyczącej utraconych korzyści wymaga - jak trafnie podniosła skarżąca, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2001 r.. II CKN 578/99, OSP 2002, nr 6, poz.83 oraz głosę do tego orzeczenia opubl. w PPH 2003, Nr 4, str.50 – przyjęcia hipotetycznego przebiegu zdarzeń i ustalenia wysokiego prawdopodobieństwa utraty korzyści. Ustawodawca nie wskazał bliższych kryteriów budowania tych hipotez, pozostawiając je wiedzy i doświadczeniu życiowemu składu orzekającego, stosowanym odpowiednio do okoliczności sprawy. Powódka wykazała szkodę z prawdopodobieństwem wystarczającym do przyjęcia, że istniała realna możliwość uzyskania przez nią korzyści.

Skarżąca zasadnie zarzuciła także naruszenie art. 415 k.c. przez jego niezastosowanie. Przyjęcie przez stronę pozwaną oświadczenia woli Z. P., które nie mogło odnieść skutku z uwagi na niezgodność oświadczenia z art. 9 ust.1 pkt 2 ustawy o s.k.o.k. było działaniem wykraczającym poza wzorzec działania instytucji pełniącej funkcje zbliżone do banku (por. art. 3 ust. 1 „a” ustawy o s.k.o.k.), było zatem działaniem bezprawnym i jednocześnie zawinionym, dającym podstawę do przypisania stronie pozwanej odpowiedzialności za wyrządzoną tym działaniem szkodę. Na stronie pozwanej, jako profesjonalście spoczywa ciężar zadbania o to, aby czynności dokonywane przez jej klientów, a w szczególności jej członków nie były nieważne lub nieskuteczne.

Z przytoczonych względów, uznając kasację za usprawiedliwioną należało orzec, jak w sentencji (art. 393¹³ § 1 k.p.c. w zw. z art. art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98).